

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 4469/2011, ECLI:CZ:NS:2012:29.CDO.4469.2011.1

Číslo: 61/2012

Právní věta:

Správce konkursní podstaty úpadce je za trvání konkursu věcně legitimován k podání žaloby o určení neexistence práva odpovídajícího věcnému břemeni zatěžujícímu nemovitost sepsanou do konkursní podstaty úpadce bez zřetele k tomu, zda jde o nemovitost ve vlastnictví třetí osoby sepsanou do konkursní podstaty jako majetek, jímž třetí osoba zajišťuje pohledávku vůči úpadci.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.01.2012

Spisová značka: 29 Cdo 4469/2011

Číslo rozhodnutí: 61

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 14 odst. 1 písm. a) ZKV

§ 18 ZKV

§ 27 odst. 5 ZKV

§ 80 písm. c) o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem ze dne 19. 12. 2008 rozhodl O k r e s n í s o u d v Ústí nad Labem o žalobě správce konkursní podstaty úpadce AD, s. r. o. (žalobce), směřující vůči 1) Ing. J. B., 2) J. B. a 3) Ing. V. B. (žalovaným) tak, že určil, že zřízení práva odpovídajícího věcnému břemeni spočívajícího v oprávnění prvního a druhé žalovaných užívat ve výroku označené nemovitosti (dům, garáž a pozemky), zapsané na listu vlastnictví číslo 476, pro katastrální území S., obec a okres Ú. n/ L. (dále též jen „předmětné nemovitosti“), smlouvou ze dne 11. 2. 1999, je neplatné (bod I. výroku). Dále rozhodl o nákladech řízení (body II. a III. výroku).

Soud dospěl po provedeném dokazování k závěru, že žalobce má jako správce konkursní podstaty úpadce, jenž je dlužníkem z úvěrového vztahu zajištěného zástavním právem ke sporným nemovitostem, naléhavý právní zájem na požadovaném určení ve smyslu ustanovení § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu. Posuzovaný právní úkon totiž brání tomu, aby úpadcův dluh byl uspokojen realizací zástavního práva vážnoucího na nemovitostech.

V rovině věcného posouzení sporu soud dovodil, že darovací smlouva ze dne 11. 2. 1999 je sice platná, zřízením věcného břemene však žalovaní prakticky znemožnili uspokojení úpadcova dluhu realizací zástavního práva, takže zkoumaný právní úkon je potud neplatný.

K odvolání žalovaných K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 18. 5. 2010 změnil rozsudek okresního soudu tak, že žalobu zamítl (první výrok) a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (druhý a třetí výrok).

Odvolací soud na rozdíl od okresního soudu dospěl k závěru, že není dán naléhavý právní zájem žalobce na požadovaném určení.

Shrnul, že naléhavý právní zájem je dán zejména tam, kde by bez tohoto určení bylo ohroženo právo žalobce nebo by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým. Určovací žaloba má povahu preventivní; jejím účelem je poskytnout ochranu právnímu postavení (právu) žalobce dříve, než dojde k porušení právního vztahu nebo práva, a naopak, není namístě tam, kde právní vztah nebo právo již porušeny byly a kde je žalobci k dispozici žaloba o splnění povinnosti podle § 80 písm. b) o. s. ř.; prevence již pozbývá smyslu a přiléhavou se stává reparace v podobě odstranění následků porušení práva, pročez žalobce právní zájem na určení právního vztahu nebo práva již mít nemůže. Avšak i v případě, že lze žalovat o splnění povinnosti, je naléhavý právní zájem na určení ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř. dán, jestliže je rozhodnutí o určovací žalobě schopné vytvořit pevný základ pro právní vztahy účastníků sporu a svými důsledky předejít případným dalším žalobám na plnění, anebo jestliže případná žaloba o splnění povinnosti nevystihuje celý obsah a dosah sporného právního vztahu nebo práva, a naopak určovací žaloba je k tomu vhodnější.

Naléhavý právní zájem se váže k žalobě, respektive k otázce, zda určovací žaloba může být způsobilým procesním instrumentem ochrany práva, zatímco identifikace rozhodného hmotně právního vztahu, o jehož (preventivní) určení z potřeby ochrany žalobce jde, vystihuje ve sporu otázku aktivní a pasivní legitimace. Uvedené funkce určovací žaloby korespondují právě s podmínkou, že na určení právního vztahu nebo práva byl naléhavý právní zájem; nelze-li v konkrétním případě očekávat, že je určovací žaloba bude plnit, nebude splněna ani tato podmínka.

Věcnou legitimaci k určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, má (podle odvolacího soudu) ten, kdo je účasten právního vztahu nebo práva, o něž v řízení jde, nebo jehož právní sféry se sporný právní vztah nebo sporné právo týká.

V takto ustaveném rámci pak odvolací soud dále uvedl, že u určovacích žalob je ve většině případů třeba vyřešit jako prvotní vždy otázku naléhavého právního zájmu na požadovaném určení, přičemž v případech, kdy žalobcova aktivní legitimace může být založena toliko na tom, že sporný právní vztah nebo právo se má pouze „týkat jeho právní sféry“ (a o to jde v dané věci), podmínky této věcné legitimace a naléhavého právního zájmu na požadovaném určení splývají.

V této věci žalobce vystupuje jako správce konkursní podstaty a snaží se „tímto postupem“ zajistit co nejlepší zpeněžení majetku patřícího do konkursní podstaty. Účelem a cílem prohlášení konkursu na majetek úpadce je dosáhnout poměrného uspokojení věřitelů z majetku tvořícího konkursní podstatu a to za podmínek stanovených zákonem č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“); srov. jeho § 2. Kdyby byla žaloba o požadovaném určení úspěšná, došlo by na základě takového rozhodnutí k výmazu práva odpovídajícího věcnému břemeni z katastru nemovitostí. Se žalobcem lze podle odvolacího soudu souhlasit v tom, že nemovitosti by tak mohl lépe a snáze zpeněžit v dražbě (a tím též uspokojit věřitele ve větším rozsahu). Postup správce konkursní podstaty je upraven zákonem o konkursu a vyrovnání, jenž je hmotně právním předpisem, ze kterého vychází žalobcova legitimace v řízení. Ačkoliv žalobce nebyl účastníkem smlouvy o zřízení věcného břemene, mohl by být ve věci aktivně legitimován, kdyby žalobní úspěch mohl mít příznivý dopad na jeho

právní postavení, tedy kdyby deklarování, „že právo odpovídající věcnému břemeni nevzniklo“, mělo příznivý vliv na jeho právní postavení. Toto příznivé ovlivnění by mělo spočívat v tom, že by mu zakládalo či umožňovalo uplatnit (s poukazem na tuto „deklaraci“) vlastní (vymahatelná) práva související s předmětem smlouvy o zřízení věcného břemene. Taková situace by však nemohla nastat v případě žalobce jako správce konkursní podstaty.

Podle odvolacího soudu není pochyb o tom, že žalovaní manželé B. (první a druhá žalovaní) jako zástavní dlužníci porušili uzavřením smlouvy o zřízení věcného břemene zástavní smlouvu uzavřenou se zástavním věřitelem. Zástavní věřitel se tak mohl s úspěchem domáhat požadovaného určení. Jestliže tak ale neučinil, nemůže jeho nečinnost nahrazovat žalobce jako správce konkursní podstaty. Ani v průběhu konkursního řízení není věcí úpadce, potažmo správce konkursní podstaty, hájit vlastnická (nebo jiná) práva třetích osob k majetku sepsanému do konkursní podstaty (není pochyb o tom, že zastavené nemovitosti se staly součástí konkursní podstaty v souladu s ustanovením § 6 odst. 3 ZKV). Z ustanovení § 14 odst. 1 písm. a) a d) ZKV neplyne, že by způsobilost ve sporech týkajících se majetku konkursní podstaty ztráceli konkursní věřitelé. Odvolací soud proto dospěl k závěru, že žalobce není ve věci aktivně věcně legitimován, neboť právo, u kterého se domáhá určení, že nevzniklo, se netýká žalobcovy právní sféry, respektive nezasahuje do jeho právního postavení. Ani tím, že by soud vyhověl žalobě, by žalobce nedosáhl zlepšení své právní pozice (nezměnilo by se jeho právní postavení).

Pouze zvláštním postavením správce konkursní podstaty nelze založit jeho aktivní legitimaci k žalobě o požadovaném určení; nejen, že (totiž) není účasten právního vztahu (o který v řízení jde), ale není ani subjektem, do jehož existující právní sféry se promítá sporný vztah nebo právo. Netýká-li se sporný právní vztah nebo právo žalobcovy právní sféry, nemůže mít žalobce logicky ani naléhavý právní zájem na jeho určení.

Žalobce podal proti rozsudku odvolacího soudu dovolání, namítaje, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 o. s. ř., tedy, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (odstavec 2 písm. a/) a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b/) a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

V rovině dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. vytýká dovolatel odvolacímu soudu, že jej předem neupozornil na možné odchylné právní posouzení věci, jež nemá původ v námitkách žalovaných. Namítá též, že odvolací soud se nevypořádal s jeho argumentací vyplývající z rozboru textu darovací smlouvy.

V mezích dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. pokládá dovolatel za nesprávný závěr odvolacího soudu, že by svou aktivitou nahrazoval aktivitu zástavního věřitele. Také odvolací soud vyšel ze zjevně i jinak obecně správného předpokladu, že věcným břemenem zatížené nemovitosti jsou podstatně hůře prodejné než nemovitosti bez závazků a cizích práv. Aktivitou směřující ke zpochybnění platnosti věcného břemene nenahrazuje dovolatel aktivitu jiné osoby, ale plní pouze své vlastní zákonem uložené povinnosti správce konkursní podstaty (v době podání žaloby srov. § 2 odst. 3, § 8 odst. 2 až 4, § 16 odst. 1 per analogiam a § 27 odst. 4 ZKV) usilovat o maximalizaci výnosu z prodeje podstaty za účelem uspokojení pohledávek věřitelů.

Zdůrazňuje, že od počátku řízení uváděl, že u práv evidovaných v katastru nemovitostí (mezi něž nesporně náleží i práva odpovídající věcnému břemeni) lze dosáhnout změny stavu vzhledem k běžné praxi katastrálních úřadů pouze rozhodnutím o žalobě o určení. Žalobcův naléhavý právní zájem je v takovém případě obecně dán, když jinak (např. na plnění) nelze žalovat.

Je-li z odůvodnění obou rozsudků zřejmé, že žalovaní porušením svých povinností vytvořili záměrně

situaci, kdy je ztíženo přinejmenším uspokojení pohledávky zástavního věřitele a kdy se i správce konkursní podstaty ocitá v situaci, kdy bude možné zajistit méně prostředků k úhradě nákladů konkursu a konkursní řízení je prodlužováno a komplikováno problémy s prodejem poslední položky konkursní podstaty, pak není správný právní názor o nedostatku žalobcovy aktivní legitimace, uzavírá dovolatel.

První žalovaný ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout nebo zamítnout. Přitom vyslovuje především pochybnost o včasnosti dovolání, s tím, že na doručence adresované žalobci zřejmě nebylo vyznačeno uložení písemnosti. Jinak první žalovaný souhlasí se závěrem odvolacího soudu, že dovolatel není ve sporu aktivně legitimován, a má též za to, že není dál ani naléhavý právní zájem na požadovaném určení.

Druhý a třetí žalovaný ve vyjádření rovněž zpochybňují včasnost dovolání a jinak mají napadené rozhodnutí za věcně správné.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud úvodem uvádí, že jediným dokladem o doručení napadeného rozhodnutí zástupci dovolatele s procesní plnou mocí je doručenska, z níž se podává, že k doručení došlo 21. 7. 2010 (jak se uvádí i v dovolání). Podle obsahu spisu tedy nejsou k dispozici žádné údaje, z nichž by bylo lze dovodit, že dovolání, podané faxem dne 20. 9. 2010 a doplněné originálem dne 21. 9. 2010, bylo opožděné. Obsah spisu dokládá, že jde o dovolání včasné (srov. § 240 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání v této věci je pak přípustné dle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Nejvyšší soud se – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval nejprve tím, zda je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Pro právní posouzení věci jsou pak rozhodné především skutkové závěry, podle kterých:

1) K. banka, a. s., (jako zástavní věřitel) uzavřela s prvním žalovaným a druhou žalovanou (jako se zástavci a zástavními dlužníky) smlouvou o zřízení zástavního práva k předmětným nemovitostem (dále jen „zástavní smlouva“) k zajištění pohledávky zástavního věřitele vůči pozdějšímu úpadci. Zástavci se v článku III. zástavní smlouvy zavázali, že zástavu po dobu existence zajištěné pohledávky bez souhlasu zástavního věřitele smluvně nepřevědou a že se po dobu existence zajišťované pohledávky zdrží jakékoliv dispozice se zástavou, která by znesnadňovala nebo znemožňovala realizaci zástavy, zejména bez souhlasu zástavního věřitele nesjednají další zástavní právo, předkupní právo, věcné břemeno nebo nájem zástavy. Rovněž se zavázali neprodleně písemně informovat zástavního věřitele o všech podstatných změnách týkajících se zástavy.

2) První a druhý žalovaný (jako dárce) uzavřeli dne 11. 2. 1999 s třetím žalovaným (jako obdarovaným) darovací smlouvu (dále jen „darovací smlouva“), kterou první žalovaný daroval třetímu žalovanému svůj samostatný spoluvlastnický podíl na předmětných nemovitostech (tři

ideální čtvrtiny předmětných nemovitostí) a spolu s druhou žalovanou i společný spoluvlastnický podíl na předmětných nemovitostech (jednu ideální čtvrtinu předmětných nemovitostí). Podle článku IV. darovací smlouvy bylo současně zřízeno věcné břemeno k nemovitostem odpovídající právu prvního a druhé žalovaných užívat předmětné nemovitosti bez omezení do konce svého života. Podle článku V. darovací smlouvy vzal obdarovaný na vědomí, že na nemovitostech váznou tam specifikovaná zástavní práva. Právní účinky vkladu do katastru nemovitostí nastaly k 25. 2. 1999.

3) Usnesením ze dne 30. 3. 2004 prohlásil Krajský soud v Hradci Králové konkurs na majetek úpadce.

4) Dovolatel byl ustaven správcem konkursní podstaty úpadce dne 6. 1. 2005.

5) Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem (ze dne 10. 6. 2005) ve spojení s (potvrzujícím) rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 7. 2006 a (odmítavým) usnesením Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2007, zamítl žalobu, kterou se třetí žalovaný (jako žalobce) domáhal vůči žalobci (jako žalovanému) vyloučení předmětných nemovitostí ze soupisu majetku konkursní podstaty.

6) Podle znaleckého posudku ze dne 7. 8. 2006, předloženého žalobcem, činila k uvedenému datu tržní hodnota předmětných nemovitostí se zohledněním věcného břemene částku 100 000 Kč.

Nejvyšší soud ponejprv poznamenává, že (byť žádný ze soudů tento údaj /nesprávně/ výslovně nezmiňuje), v řízení není sporu ani o tom, že předmětné nemovitosti jsou (v návaznosti na výsledek řízení o vylučovací žalobě) sepsány v konkursní podstatě úpadce jako vlastnictví třetího žalovaného v režimu § 27 odst. 5 ZKV; z tohoto předpokladu zjevně vyšel odvolací soud, uzavřel-li v napadeném rozhodnutí, že „není pochyb o tom, že zastavené nemovitosti se staly součástí konkursní podstaty v souladu s ustanovením § 6 odst. 3 ZKV“.

Podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. a) ZKV má prohlášení konkursu i ten účinek, že oprávnění nakládat s majetkem podstaty přechází na správce. Právní úkony úpadce, týkající se tohoto majetku, jsou vůči konkursním věřitelům neúčinné. Osoba, která uzavřela s úpadcem smlouvu, může od ní odstoupit, ledaže v době jejího uzavření věděla o prohlášení konkursu.

Dle ustanovení § 18 ZKV soupis podstaty (dále jen „soupis“) provede správce podle pokynů soudu za použití seznamu předloženého úpadcem a za součinnosti věřitelského výboru (odstavec 1). Soupis je listinou, která správce opravňuje ke zpeněžení sepsaného majetku. Do soupisu se zapisují i věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty, které nenáleží úpadci (§ 6 odst. 3), ale mají být zpeněženy; jejich zapsání do soupisu je správce povinen oznámit jejich vlastníku nebo jiné osobě, která s nimi nakládá, a jde-li o nemovitosti, i příslušnému katastrálnímu úřadu. Na žádost osoby, která uplatňuje svá práva k věci, právu nebo jiné majetkové hodnotě, vydá správce osvědčení o tom, zda konkrétní věc, právo nebo jiná majetková hodnota byla nebo nebyla zapsána do soupisu podstaty (odstavec 2). Jakmile je věc, právo nebo jiná majetková hodnota zapsána do soupisu, může s ní nakládat pouze správce nebo osoba, již k tomu dal správce souhlas (odstavec 3).

Jak se dále podává z ustanovení § 27 odst. 5 ZKV, osoby, jejichž věci, práva nebo pohledávky zajišťují pohledávky (§ 28) vůči úpadci, správce vyzve, aby do 30 dnů vyplatily ve prospěch konkursní podstaty zajištěné pohledávky nebo aby ve stejné lhůtě složily cenu věci, práva nebo pohledávky, jimiž je pohledávka zajištěna. Nevyplatí-li uvedené osoby zajištěnou pohledávku nebo nesloží-li cenu věci, práva nebo pohledávky, zapíše správce věc, právo nebo pohledávku do soupisu podstaty (§ 18). Věci, které zajišťují pohledávky oddělených věřitelů, lze zpeněžit ve veřejné dražbě. Ustanovení

tohoto odstavce neplatí, jde-li o ručitele včetně bankovní záruky a zvláštních případů ručení (např. směnečné ručení, záruky poskytnuté věřitelem na zajištění celního dluhu).

V této podobě platila citovaná ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání v době prohlášení konkursu na majetek úpadce (k 30. 3. 2004, tj. naposledy ve znění nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 210/2003 Sb.) a později změn nedoznala. Zákon o konkursu a vyrovnání byl s účinností od 1. 1. 2008 zrušen zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem); srov. § 433 bod 1. a § 434 insolvenčního zákona. S přihlédnutím k § 432 odst. 1 insolvenčního zákona se však pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona použijí dosavadní právní předpisy.

Podle ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. žalobou (návrhem na zahájení řízení) lze uplatnit, aby bylo rozhodnuto zejména o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem.

Obecná definice naléhavého právního zájmu na požadovaném určení, jak z ní ve svých úvahách vyšel v napadeném rozhodnutí odvolací soud, odpovídá ustálené judikatuře (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 1997, sp. zn. 3 Cdon 1338/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 3, ročník 1997, pod číslem 21).

Totéž platí pro obecné vymezení (odlišení) aktivní věcné legitimace žalobce ve sporu o požadované určení (srov. k tomu např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 4. 2002, sp. zn. [21 Cdo 679/2001](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 5, ročník 2002, pod číslem 77; toto rozhodnutí je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – veřejnosti dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Přiléhavý však není způsob, jakým odvolací soud tyto závěry promítl do realit dané věci.

Především je zjevné, že v mimokonkursních poměrech je k podání žaloby o určení neexistence práva odpovídajícího věcnému břemeni zatěžujícímu nemovitost věcně legitimován vlastník nemovitosti věcným břemenem zatížené, bez zřetele k tomu, že nejde o účastníka smlouvy, kterou bylo věcné břemeno zřízeno. Existence práva odpovídajícího věcnému břemeni totiž vždy zasahuje do právní sféry vlastníka nemovitosti věcným břemenem zatížené. Na řečeném pak nic nemění ani prohlášení konkursu na majetek vlastníka nemovitosti zatížené věcným břemenem.

Jinak řečeno, po prohlášení konkursu na majetek vlastníka nemovitosti zatížené věcným břemenem je k podání žaloby o určení neexistence práva odpovídajícího věcnému břemeni zatěžujícímu nemovitost věcně legitimován správce jeho konkursní podstaty, na kterého prohlášením konkursu přešlo právo nakládat s majetkem konkursní podstaty (§ 14 odst. 1 písm. a/ ZKV). Po prohlášení konkursu se věcná legitimace správce konkursní podstaty k podání takové žaloby odvíjí (stejně jako tomu bylo před prohlášením konkursu) od vlastnického práva úpadce k nemovitosti zatížené věcným břemenem.

Zbývá určit, zda závěr o věcné legitimaci správce konkursní podstaty k podání žaloby o určení neexistence práva odpovídajícího věcnému břemeni zatěžujícímu nemovitost sepsanou do konkursní podstaty úpadce ovlivňuje (může ovlivnit) skutečnost, že úpadce není (ani nikdy nebyl) vlastníkem nemovitosti sepsané do konkursní podstaty v režimu § 27 odst. 5 ZKV jako majetek, jímž třetí osoba zajišťuje pohledávku vůči úpadci. (V dané věci je onou třetí osobou /výlučným vlastníkem předmětných nemovitostí/ třetí žalovaný, který /jako zástavní dlužník/ takto z titulu zástavního práva zajišťuje pohledávku zástavního věřitele /Komerční banky, a. s./ vůči úpadci).

V rozsudku ze dne 30. 5. 2002, sp. zn. [29 Cdo 2086/2000](#), uveřejněném pod číslem 27/2003 Sbírky

soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 27/2003“), v usnesení ze dne 31. 5. 2006, sp. zn. [29 Odo 707/2004](#), uveřejněném pod číslem 40/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i v dalších svých rozhodnutích Nejvyšší soud vysvětlil, že při realizaci uhrazovací funkce zástavního práva je zástava majetkem sloužícím ke krytí dlužníkovy osobního závazku bez zřetele k tomu, že osobní dlužník mezitím za podmínek, za nichž zástavní právo zůstává zachováno, vlastnictví zástavy pozbyl nebo že vlastníkem zástavy nikdy ani nebyl, a že v tomto smyslu se na zástavu i pro konkursní účely pohlíží jako na majetek osobního dlužníka. To se projevuje i tím, že správce konkursní podstaty úpadce je i v průběhu sporu o vyloučení věci ze soupisu majetku konkursní podstaty oprávněn věc držet, užívat a požívat její plody a užitky (například ji pronajímat a inkasovat nájemné), bez zřetele k tomu, zda je úpadce vlastníkem věci; srov. opět R 27/2003, jakož i rozsudek ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. [29 Odo 1478/2005](#), uveřejněný pod číslem 43/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (k závěrům obsaženým v těchto rozhodnutích se Nejvyšší soud přihlásil také v rozsudku ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. [29 Cdo 3233/2007](#), v usnesení ze dne 28. 1. 2010, sp. zn. [29 Cdo 5432/2007](#), v usnesení ze dne 23. 2. 2010, sp. zn. [29 Cdo 1248/2008](#), v usnesení ze dne 30. 3. 2010, sp. zn. [29 Cdo 4287/2008](#), v usnesení ze dne 31. 8. 2011, sp. zn. [29 Cdo 3188/2009](#), nebo v rozsudku ze dne 27. 9. 2011, sp. zn. [29 Cdo 2393/2010](#)).

Při nakládání s majetkem sepsaným do konkursní podstaty jako majetek třetí osoby postupem dle § 27 odst. 5 ZKV (srov. i odvolacím soudem zmíněný § 6 odst. 3 ZKV), jehož soupis již nemůže být zpochybněn vzhledem k pravomocně zamítnuté vylučovací žalobě, tedy správci konkursní podstaty svědčí práva vlastníka.

Lze tudíž shrnout, že správce konkursní podstaty úpadce je za trvání konkursu věcně legitimován k podání žaloby o určení neexistence práva odpovídajícího věcnému břemeni zatěžujícímu nemovitost sepsanou do konkursní podstaty úpadce bez zřetele k tomu, zda jde o nemovitost ve vlastnictví třetí osoby sepsanou do konkursní podstaty jako majetek, jímž třetí osoba zajišťuje pohledávku vůči úpadci (§ 18 odst. 2 a 3, 27 odst. 5 ZKV).

Již v rozsudku ze dne 29. 4. 2009, sp. zn. [22 Cdo 2905/2006](#), pak Nejvyšší soud uzavřel (ve sporu, v němž se správce konkursní podstaty úpadce rovněž domáhal určení neexistence věcného břemene) se zdůrazněním významné role náležející v konkursním řízení správci konkursní podstaty, že je-li účelem konkursu uspokojení věřitelů z výtěžku získaného zpeněžením majetku, sepsaného do konkursní podstaty, má správce konkursní podstaty, který podle zákona o konkursu a vyrovnání navrhuje zpeněžení sepsaných nemovitostí nebo je sám hodlá prodat, naléhavý právní zájem na určení, že na nemovitostech (úpadce) sepsaných do konkursní podstaty nevázne věcné břemeno.

Právní posouzení věci odvolacím soudem tudíž správné není.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadený rozsudek zrušil (včetně závislých výroků o nákladech řízení) a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí neobstálo již v rovině právní, pokládal Nejvyšší soud za nadbytečné zabývat se i existencí dovolatelem tvrzených vad řízení. Tyto námitky dovolatele vezme v další fázi řízení v potaz odvolací soud.

Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud (soud prvního stupně) závazný.

V další fázi řízení nepřehlédne odvolací soud ani závěry zformulované v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2003, sp. zn. [21 Cdo 296/2003](#), uveřejněném pod číslem 64/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.